

**Сливенско прѣзъ врѣме на кримскитѣ герей или краятѣ
на XVII-я и началото на XVIII-я вѣкъ.**

Въ Сливенъ и селата му, както и въ Ямболъ, Карно-
батъ, Нова-Загора и околнитѣ села, се срѣщатъ и до днесъ
пѣсни и спомени за мѣстни „султани“. Тѣ сж били соб-
ственици на цѣли села и обширни земи. Много отъ тѣхъ
населението е запомнило съ страхъ и трепетъ за суровитѣ
имъ насилия и притѣснения. Тия „султани“, ако и мухаме-
дани, не бѣха турци, а потомци на татарски князе и ханове,
прѣселени въ югоизточна България прѣзъ края на XVII-я
вѣкъ, собствено отъ срѣдата на султанъ Мухамедовото
царуване. Тия татарски султани, произходящи по женска и
права линия отъ кримската династия герей, вече слѣдъ
1839 г. почнаха да се губятъ и прѣтопаятъ съ турцитѣ.
Въ Сливенъ и до днесъ има турци съ прѣзимена герей,
но очевидно съ затрити вече татарски слѣди и загубено
султанско величие. Много отъ тѣхъ, като наслѣдници на
огромни богатства, трупани чрѣзъ пота на българския се-
ленинъ, „залавятъ кривия пжтъ“, „изпождатъ и пропиватъ“
всичко оставено. Нѣкои сколасватъ да се заловятъ на тур-
скитѣ занятия: налбантство и берберликъ, а други —
на още по-лека и разнообразенъ файтонджилъкъ. До
скоро всички новозагорски файтонджии бѣха все „султани“
или синове на такива. Понятието „султанъ“ въ Сливенъ от-
говаря на българското „царъ“ и произхожда именно отъ
титлитѣ и живота на въпроснитѣ татарски владѣтели¹⁾. Тия
богати и всесилни на врѣмето си хански потомци сж се
наричали отъ раята султани, и то не само защото прѣзъ
врѣме гибелната за Турция децентрализация тѣ сж били
сжщински султани въ своитѣ райони. Народътъ е забра-
вилъ затворения въ Илдъза султанъ и запомнилъ неговитѣ
намѣстници, които освѣнъ, че сж командували на мѣстнитѣ

¹⁾ Ср. изразитѣ: „той е цѣлъ султанъ“, „живѣе като султанъ“
и т. н. Турската дума салтанатъ (разкошъ) ще е отъ султанъ;
прилагателно: салтанатлия. Въ Сливенъ има и кръстно име
„Султана“. Единъ отъ най-вкуснитѣ и сочни видове грозде се на-
рича „султанка“. Сливенци иматъ и прѣкоръ „султанъ“, редомъ
съ българскитѣ: „княза“ и „царя“.